

West Bengal State University

B.A./B.Sc./B.Com. (Honours, Major, General) Examinations, 2015

Part III

SANSKRIT — General

Paper– IV

Duration : 3 Hours

Full Marks : 100

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

The figures in the margin indicate full marks.

UNIT - I

[Marks : 25]

1. Define and illustrate any *three* of the following *Alamkāras* 3 × 5 = 15

নিম্ননিখিত অলংকারগুলির মধ্যে যে কোন তিনটির লক্ষণ ও উদাহরণ দিন :

- (i) यमकम् (ii) निदर्शना
(iii) दृष्टान्तः (iv) उपमा
(v) समासोक्तिः ।

2. Determine the *Alamkāras* of the following verses (any two) 2 × 5 = 10

নিম্ননিখিত শ্লোকগুলির অলংকার নির্ণয় করুন (যে কোন দুটি) :

a) आदाय बकुतगन्धान्शौकुर्वन् पदे पदे भ्रमरान् ।

अयमेति मन्दं मन्दं कावेरीवारिपावनः पवनः ॥

b) आहवे जगदुद्दण्ड ! राजमण्डलराहवे ।

श्रीनृसिंहमहीपाल ! स्वस्त्यस्तु तव बाहवे ॥

c) अकलङ्कं मुखं तस्या न कलङ्कौ विधुर्यथा ।

d) धन्यासि वैदर्भी ! गुणैरुदारैर्यथा समाकृष्यत नैषधोऽपि ।

इतः स्तुतिः का खलु चन्द्रिकाया यदब्धिमप्युत्तरोत्तरेति ।

[SUB.-B.A.(GEN)-SANG-12230]

[Turn over

UNIT - II

[Marks : 35]

3. Narrate the characteristics of a fool according to Vidura.

12

বিদুরকে অনুসরণ করে মুর্থের লক্ষণ বর্ণনা করুন।

OR / অথবা

Narrate the statement of Vidura about the duties and responsibilities of a king.

12

বিদুরের মতাবলম্বনে রাজার দায়িত্ব ও কর্তব্য আলোচনা করুন।

4. Explain any *one* of the following verses

1 × 8 = 8

নিম্নলিখিত যে কোন একটি শ্লোক বাখ্যা করুন :

a) न दृष्यत्यात्मसम्मानेनावमानेन तप्यते ।

गाङ्गो हृद इवाक्षोभ्यो यः स पण्डित उच्यते ॥

b) एकं विषरसं हन्ति शस्त्रेणैकश्च बध्यते ।

सराष्ट्रं सप्रजं हन्ति राजानं मन्त्रविप्लवम् ॥

OR / অথবা

Translate into English or Bengali any *two* of the following :

2 × 4 = 8

যে কোন দুটি শ্লোক বাংলা বা ইংরাজীতে অনুবাদ করুন :

a) ✓ एकः पापानि कुरुते फलं भुङ्क्ते महाजनः

भोक्तारो विप्रमुच्यन्ते कर्ता दोषेन लिप्यते ॥

b) आर्यकर्मणि वर्तन्ते भूतिकर्माणि कुर्वते ।

हितं च नाभ्यसूयन्ति पण्डिता भरतर्षभ ॥

c) ✓ द्वावेव न विराजेते विपरीतेन कर्मणा ।

गृहस्थश्च निरारम्भः कार्यवांश्चैव भिक्षुकः ॥

[SUB.-B.A.(GEN)-SANG-12230]

5. Answer any five of the following questions

5 × 3 = 15

নীচের যে কোন পাঁচটি প্রশ্নের উত্তর দিন :

a) What actions should not be attempted alone ?

একা কোন্ কোন্ কাজের চেষ্টা করা অনুচিত ?

b) What is an other name of *Mahābhārata* ? Name two commentators of *Mahābhārata*.

মহাভারতের অপর একটি নাম কি ? মহাভারতের দু'জন টীকাকারের নাম লিখুন ।

c) What are the qualities of ধর্মা ?

ধর্মার গুণ কি কি ?

d) Who are expected to reside in the wealthy domestic household ?

সম্পন্ন গৃহস্থের বাড়ীতে কার কার বাস করা উচিত ?

e) Who is the most unkind person in the world ?

জগতে সব থেকে নিষ্ঠুর ব্যক্তি কে ?

f) Whose name is 'Saubala' ? Who were the kings under *Dhṛtarāṣṭra* ?

কার নাম সৌবল ? ধৃতরাষ্ট্রের অধীনে কারা রাজা ছিলেন ?

g) What are the six vices that a man should avoid ?

কোন ছয়টি দোষ পুরুষের পরিত্যাগ করা উচিত ?

UNIT - III

[Marks : 25]

6. Answer any one of the following questions

1 × 15 = 15

নিম্নলিখিত যে কোন একটি প্রশ্নের উত্তর দিন :

a) Discuss briefly the works of Manu and *Yājñavalka*.

মনুসংহিতা ও যাজ্ঞবল্ক্য সংহিতার সংক্ষিপ্ত পরিচয় দিন ।

[SUB.-B.A.(GEN)-SANG-12230]

[Turn over

- b) What do you mean by आयुर्वेद ? Write an informative note about *Caraka samhita*.

आयुर्वेद काके बले ? चरक संहितार तथ्यमूलक परिचय दिन ।

- c) Write a note on the development of Algebra and Geometry in ancient India.

प्राचीन भारतेर बीजगणित ओ ज्यामितिर् बिकाशेर् सन्ध्के आलोचना करुन ।

7. Write short notes on any two of the following

2 × 5 = 10

संक्षिप्त टीका लिखुन (ये कोन दुटि)

✓ शिङ्गलछन्दःसूत्रम्, अष्टाध्यायी, भरतनाट्यशास्त्रम्, अमरकोषः, शुक्रनीतिसाहचर्यम् ✓

UNIT - IV

[Marks : 15]

Write a paragraph on any one of the following topics in Sanskrit.

1 × 15 = 15

निम्नलिखित विषयगुलिर मध्ये ये कोन एकटि अवलम्बने संस्कृत भाषाय अनुच्छेद रचना करुन ।

(i) विद्याहीना न शोभन्ते ।

(ii) कश्चिद् महामानवः ।

(iii) संस्कृतभाषाया उपयोगः ॥